

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра політичної соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дослідження неформальних практик у політиці

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напряму підготовки 0301 « Соціально-політичні науки »
(шифр і назва напряму підготовки)

для спеціальності 6.030101 «соціологія»

(шифр і назва спеціальності (тей))

спеціалізації «Політична соціологія», «Політичний маркетинг і політичне
консультування»

(назва спеціалізації)

факультету соціологічного

(назва факультету)

Кредитно-модульна система
організації навчального процесу

Харків – 2010

Дослідження неформальних практик у політиці. Робоча програма навчальної дисципліни для студентів за напрямом підготовки 0301 «Соціально-політичні науки», спеціальністю 6.030101 «соціологія» „____” _____, 2010. – 9 с.

Розробники:

Нікулін В. С., кандидат соціологічних наук, ст.. викладач кафедри політичної соціології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедрою _____

_____ (_____) (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 20__ р

Схвалено методичною комісією

Протокол № ____ від. “ ____ ” _____ 20__ р.

“ ____ ” _____ 20__ р. Голова _____ (_____) (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки <u>0301 « Соціально-політичні науки »</u> (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): соціологія	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання проект дослідження		4-й	-й
Загальна кількість годин - 72		Семестр	
		8-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	12 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		48 год.	год.
		ІНДЗ: 12 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 24 та 48

для заочної форми навчання -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – оволодіння студентами знанням про теоретико-методологічні підходи до аналізу неформальних практик у сфері політики, про основні поняття, що описують різні прояви неформальних політичних відносин у сучасному суспільстві, а також формування навичок емпіричних досліджень неформальних практик.

Завдання:

1. Ознайомлення студентів з основними підходами в дослідженні неформальних практик у політиці.
2. Вивчення основних принципів мережевого аналізу та теорії соціального капіталу.
3. Знайомство з сучасним станом дослідження проблем неформальних відносин у пострадянських суспільствах.
4. Формування навичок проведення власних емпіричних досліджень різних проявів неформальних практик у політичній сфері

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: Ключові категорії та поняття теорій соціального капіталу та мережевого аналізу, методи емпіричного дослідження неформальних практик у політиці

вміти: Критично осмислювати різні аспекти проблеми неформальних політичних практик у сучасному суспільстві, обґрунтовувати переваги та недоліки основних теоретико-методологічних підходів до дослідження неформальних практик

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження неформальних практик у політиці

Тема 1. Проблема неформальних практик в соціології

Тема 2. Теорії соціального капіталу

Тема 3. Поняття соціальних мереж та мережевий аналіз в соціології

Модуль 2. Неформальні політичні практики в пострадянських суспільствах

Тема 4. Патрон-клієнтелізм: сутність, прояви, дослідження

Тема 5. Групи інтересів в політиці та проблема лобізму.

Тема 6. Політична корупція: передумови виникнення та наслідки

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Модуль 1												
Тема 1. Проблема неформальних практик в соціології		2	2			6						
Тема 2. Теорії соціального капіталу		2	2			6						
Тема 3. Поняття соціальних мереж те мережевий аналіз в соціології		2	2			6						
Разом за модулем 1	30	6	6			18						
Модуль 2												
Тема 4. Патрон-клієнтелізм: сутність, прояви, дослідження		2	2			6						
Тема 5 Групи інтересів в політиці та проблема лобізму		2	2			6						
Тема 6 Політична корупція: передумови виникнення та наслідки		2	2			6						
Разом за модулем 2	30	6	6			18						
Індивідуальне науково-дослідне завдання	12					12						
Усього годин	72	12	12			48						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проблема неформальних практик в соціології	2
2	Теорії соціального капіталу	2
3	Поняття соціальних мереж та мережевий аналіз в соціології	2
4	Патрон-клієнтелізм: сутність, прояви, дослідження	2
5	Групи інтересів в політиці та проблема лобізму	2
6	Політична корупція: передумови виникнення та наслідки	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проблема неформальних практик в соціології	6
2	Теорії соціального капіталу	6
3	Поняття соціальних мереж та мережевий аналіз в соціології	6
4	Патрон-клієнтелізм: сутність, прояви, дослідження	6
5	Групи інтересів в політиці та проблема лобізму	6
6	Політична корупція: передумови виникнення та наслідки	6

7. Індивідуальне навчально - дослідне завдання

Підготовка аналітичної записки за матеріалами вторинного аналізу даних соціологічних досліджень неформальних політичних практик.

8. Методи навчання

Лекції, семінари, самостійна робота

9. Методи контролю

Виступи, участь в дискусіях на семінарських заняттях

Модульна контрольна робота

Індивідуальне навчально - дослідне завдання

Підсумковий контроль

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Форми контролю	Максимальна кількість балів	Кількість форм контролю протягом семестру	Максимально можлива кількість балів
Підсумковий контроль	60	1	60
Модульний контроль	10	2	20
ІНДЗ	10	1	10
Усні виступи	5	2	10
Усього:			100

Поточне тестування та самостійна робота						Залік	Сума	
Модуль 1			Модуль 2					ІНД3
T1	T2	T3	T4	T5	T6	10	60	100
3	3	4	3	3	4			

11 Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	
90 – 100	A	відмінно	90 – 100
80-89	B	добре	80-89
70-79	C		70-79
60-69	D	задовільно	60-69
50-59	E		50-59
1-49	FX	незадовільно	1-49

12. Методичне забезпечення

Програма курсу, тестові модульні контрольні роботи

13. Рекомендована література

Базова

1. Афанасьев М.Н. Клиентелизм и российская государственность: – 2-е изд., доп. – М.: Московский общественный научный фонд, 2000. – 298 с.
2. Ашин Г., Кравченко С., Лозанский Э. Социология политики. Сравнительный анализ американских и российских политических реалий. – М.: Экзамен. – 2001.
3. Мілер В., Гределанд О., Кошечкіна Т. Звичаєва корупція? Громадяни та уряд у посткомуністичній Європі. К.: 2004. - 328 с.
4. Політична корупція перехідної доби / За ред. С. Коткіна та А. Шайо. - К.: 2004. - 440 с.

Допоміжна

1. Афанасьев М. Клиентела в России: вчера и сегодня // Полис. 1994. №1.
2. Афанасьев М. Клиентелизм: историко-социологический очерк // Полис. 1996. №4.
3. Ганжуров Ю. Парламентське лобіювання в контексті політичної комунікації // Політичний менеджмент. - 2005. - №4. - С.50-62
4. Гельман В.Я. Институциональное строительство и неформальные институты в современной российской политике // Политические исследования, 2003, №4
5. Гугнин Э., Чепак В. Феномен социального капитала // Социология: теория, методы, маркетинг. - 2001.-№1.
6. Даугавет А.Б. Неформальные практики российской элиты // Политические исследования, 2003, №4
7. Дезер М. "Неформальные отношения": как с ними быть? // Вестник общественного мнения: Данные. Анализ. Дискуссии. 2003. № 1 (67). С. 45-52.
8. Демкив О. (Львов) Социальный капитал: теоретические основания исследования и операциональные параметры // Социология: теория, методы, маркетинг. - 2004.-№4. - С. 99-112
9. Коулман Дж. Капитал социальный и человеческий // Общественные науки и современность, 2001, №3, с.122-139
10. Крыштановская О.В. Нелегальные структуры в России // [Социологические исследования](#). 1995. № 8. С. 94-106.
11. Куда идет Россия?.. Формальные институты и реальные практики / Под общ. ред. Т.И. Заславской. М.: МВШСЭН, 2002.
12. [Лапин](#) Н.И. Ценности, группы интересов и трансформация российского общества // [Социологические исследования](#). 1997. № 3. С. 14-24.
13. Левада Ю.А. Человек в корруптивном пространстве. Размышления на материале и на полях исследования // Мониторинг общественного мнения: экономические и социальные перемены. 2000. № 5 (49). С. 7-14.
14. Макаренко В.П. Групповые интересы и властно-управленческий аппарат: к методологии исследования // [Социологические исследования](#). 1996. № 11. С. 120-128.
15. Меркель В., Круассан А. Формальные и неформальные институты в дефектных демократиях // Политические исследования, 2002, №1, с.6-17, 2002, №2, с.20-30
16. Мілер В., Гределанд О., Кошечкіна Т. Звичаєва корупція? Громадяни та уряд у посткомуністичній Європі. К.: 2004. - 328 с.
17. Політична корупція перехідної доби / За ред. С. Коткіна та А. Шайо. - К.: 2004. - 440 с.
18. Радаев В.В. Понятие капитала, формы капиталов и их конвергенция // Общественные науки и современность, 2003, №2
19. Степаненко В. Социальный капитал в социологической перспективе: теоретико-методологические аспекты исследования // Социология: теория, методы, маркетинг. - 2004.-№4. - С.99-112
20. Стрельникова Л.В. Социальный капитал: типология зарубежных подходов // Общественные науки и современность, 2003, №2
21. Чирикова А.Е. Исполнительная власть в регионах: правила игры формальные и неформальные // Общественные науки и современность. 2004. N 3. С. 71-80.
22. Чураков А.Н. Анализ социальных сетей // Социологические исследования. – 2001.-№1. - с.109-121.
23. Шихирев П.Н. Природа социального капитала: социально-психологический подход // Общественные науки и современность, 2003, №2

14. Інформаційні ресурси

1. Довідники про сучасну Україну <http://www.vlada.kiev.ua/>
2. Політики України <http://homopoliticus.com/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Научная электронная библиотека eLIBRARY.RU <http://elibrary.ru/>
5. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова www.razumkov.org.ua/